

Bécsből, Pénteken, November 3-dikán, 1820.

B é c s.

A' Tropauból érkezett tudósítások Oktober' 27-dikéig terjednek, 's ennyiben áll a' foglalatjok: —“

„Oktober' 20-dikán estve, a' melly napon tudniillik Orosz Császár ö Felsege megérkezett, a' városban, sőt még az ide tartozó külső városokban is minden házak megvilágosítottak. Hasonlóképpen nagyon szépen felczifrittattak és megvilágosítottak, valamint az a' Tisztelet-kapú, melyet a' Tropau lakosok a' három Felseges Monárkháknak dícsőítettésekre felállítottak, úgy a' katonák' fő strázsaháza is. Az Orosz Császár ö Felsege szállása előtt a' Herczeg Schwartzenberg Ulánus Regimentjének, a' piaczon pedig a' fő strázsaház előtt az itt őrizeten lévő, Grof Colloredo Jósef most tulajdonos nélkül lévő Regimentjének muzsikai karjaik, egymást felváltólag éjféle 11 óráig muzsikáltak, a' míg tudniillik a' világosítás tartott.

„A' Császári Felsegek gyakran látogatják egymást kölcsönösen, a' melly látogatásoktól, valamint szintén a' Felseges Monarkháknak 's Ministereiknek egész itten való tartózkodásaiktól, minden czerimoniás rendtartások kiszorittatva vagnak.

„Pruszsiai Királyi Státus-Cancellarius Herezeg Hardenberg tegnap előtt, Orosz Császári Státus - Titoknokminister

Gróf Nesselrode pedig, tegnap, megérkeztek ide.

* * *
Császárné ö Felsege ma (Nov. 3-dikán) útját Troppa ú felé vevén, ma éjjel Brünnben, holnap (4-dikben) Olmützenben hálván, 's ötödikben (a' jövő vasárnapon) Tropaubá megérkezni szándékszott. Kisérik ö Felsegét egyéb Udvarnokjain kívül, fő Udvari Mesternéje Gróf Lasanzkyné és fő Udvari Mestere Gróf Wurmbbrand ö Excellentiájok.

* * *
Azon fényes halotti pompának, melyről a' közelébb költ M. Kurir röviden csak annyit említhetett, hogy itt Bécsben a' mult hetfün a' Feldmarschal Herczeg Schwartzenberg' temetési megtiszteltetésére tétett, következő környülállásos leírását olvassuk a' Bécsi Udvari Újságlevelekben:

„Ezen minden Austriai Katonának szívet méllyen megillető halotti pompára az itt őrizeten lévő seregből 3 Granadiros, 's három egyéb féle gyalog Batalionok, a' Bombihányó seregnek 4 Kompániáji, az Ágyuzók' 2-dik Regimentjének egy Batalionnya, a' Sáncz-ásók' serge, 's az őrizeten ittlévő két Lovas Regimenteknek mindenikéből egy egy Osztály állítottak ki halotti parádében, 's az Augustinianus Atyák' templomához közelébb lévő uczákon és piaczon formáltak sorokat. A' nevezett templomban, a' közönséges tiszteltetett halottnak fényes rangjá-

hoz és nagy méltóságához illő, minden régi és új idő béli fegyvereknek nemeivel felczifrittatott, az ellenségtől elvétetett zászlókkal 's a' Mária Therézia' Katonai Rendjének czimereivel felékesítettett, panczéros emberek által körülvétetett, 's gazdagon megvilágosított Gyász-alkotmány állított-fel. Ezen Gyász-alkotmány körül 's a' templom' egyéb részeiben is köröskörül Granadirosok 's ezeknek hátok megett nagyobbdon olly Invalidus katonák állottak tisztjeikkel együtt, a' kik ezen alkalmatosságra szántszándékkal azok közül válogattattak-ki, kik a' Boldogult fő Kommandirozónak vezérlése alatt Lipsiánál csatáztak volt. —

„Halotti nagy Misét Apostoli tábori Vikárius Bauer Jó'sef, Dalmiai Püspök, Esztergomi és S. Pölteni Kanonok Ur, több Regementek' Káplánnyaik' szolgálataival mondott.

„Koronaörökös ö Cs. Fő Herczrgsége, a' testvérével Ferencz Károly ö Cs. Fő Herczagségével, továbbá Károly, Antal, Lajos Cs. Fő Herczegek, és Szakszen-Tétseni Albert Királyi Herczeg is, megtisztelték megjelenésük által ezt a' gyászos pompát. —

„Ö Császári 's Királyi Herczagségek minnyájan az ezen templom Oratoriumában a' Császári Familia' számára rendeltetve lévő helyen foglaltak helyet, Károly Cs. Fő Herczegen kívül, ki, mint a' Mária Therésia Katonai Rendjének Nagy Keresztese, a' Nagy Oltár mellett a' nagy számmal jelenlévő Generálisok 's a' nevezett Vitézi Rendnek tagjai' serge előtt foglalt helyet, 's Katona Társait ekképpen több tekintetekre nézve szerencsésítette. —

„A' nevezett Generálisok között voltak Státus - és Conferentziális Minister Feldmarschal Gróf Belle garde, az Udvari Hadi Cancellaria' Vice - Elölülője és

Lovasság' Generálissa Báró Stipsich a' Hadi Tanácsosokkal egyetemben; úgy Alsó Aus-triai Kommandirozó Generális 's Lovasság Generálisa Marquis Sommariva, 's a' Test-örző sergeknek Kapitányaik. —

„Ezeken kívül jelen voltak továbbá az Udvari Hadi Cancellariánál lévő minden Cs. K. Udvari Tanácsosok, a' Bécsben találtató minden Stabális és egyéb fő tisztekkel 's a' Cs. Kir. Testörző minden sergeknek egy - egy Osztályaival. —

„Továbbá több Ministerek, Elölülök 's a' Státusnak egyéb fő rangú tisztjei, megjelentek ezen halotti gyászos ájtatosságon 's adoztak ekképpen a' Boldogultnak az ő érdemeiért tartozó utolsó tisztelet - tétellel. Ezen, a' maga tárgyának méltóságos volta-hoz illő katonai innepi pompának, a' melly minden legfőbb és fő jelenlévőket szemmel látható érzékenységgel töltött-el, végződése után, a' bástyára kiállított két, ugymint egy Granadiros és egy egyéb gyalog Batalionok, három versbéli lövéseket tettek, 's a' Glaszin a' Karinthiai kapú' elejébe kivonatott ágyuk a' katonaságnak mind háromszori lövéseire, 24 lövésekkel feleltel. —

„Koronaörökös ö Fő Herczagsége, a' több Cs. Kir. Fő Herczegek által kísértetvén, 's a' Generalisok' és tisztek' egész serge által körülvétettéven, az úgynevezett Michaeliták' piatzára menni méltóztatott, 's az egész kiállított seregnek a' General - Májor és Brigaderos Princz Koburg' vezérlése alatt való elleptetését, végig nézni méltóztatott.

„Ezen fegyveres sergeknek igazi hadi tekintete 's szép és jó magatartása, a' melly minden csapatoknál kimutatta magát, szembetűnő 's dicsirettel való helybehagyást gerjesztett mind a' katona mind a' nem-katona, nagy számmal öszszesereglett közönségben.

Nápoly Ország.

Azok a tudósítások, hogy a Nápolyi Parlamentum nem erősítette-meg vagy visszavetette a Pepe Florestán által a Palermói Juntával Oktober 6-dikán tett Kötést, Capitulátziót, egészen megvalóságosult. Az Oktober 14-dikén 's 16-dikán költ Nápolyi Ujságlevelekben kihirdettetett az a nagyon heves beszéd, melyet a Parlamentumban a közelébb nevezett Pepe Gábor tartott, 's a melly által ő az Országlószekeket és a Ministeriumot is nagyon megtámogta, 's a melynek a lett következése, hogy a Királyi Helytartó Princz, a Parlamentum jóvállására meghatározta, vagy olly Végzést adott ki: Hogy a Pepe Florestán által a Palermói Juntával Oktober 6-dikán kötött Egygyezés nem erősítettik-meg, 's ezen Generális a Sicilii vezérségből, melyet eddig folytatott, visszahivattatik; 's végre, hogy Siciliába haladék nélkül 6000 emberekből álló új sereg küldetetik által. A Sicilii fő vezérség, mint mondják, Coletta nevű Generalisra biztattatott.

„Nápolyban egyéberánt, a Bécsi Német Ujságlevelek szerint, most is az előbeni fejtelenség és zürzavar uralkodnak, sőt, minden csendesség-és békesség-szerető lakosoknak rettegtetéssekre naponként gyarapodó lépésekkel haladnak tovább-tovább. A törvényes rendnek minden ereje megaludt, 's az Országló kormány úgy szollván egészen azon külömbkülönb Sekták kezeikben van, mellyek ezen Ország állapotjának felfordulását ki-
eszközölték, 's azt már most mind addig, valaméddig csak mehet a dolog, önn haszonkereséseknek 's önn szereteteknek kielegítettetésére használni iparkodnak.

Nagy Britannia.

A Parlamentum alsó háza, minek-utánna üléseinek utóbbi félbeszakasztatása után egy ideig halgatott, Oktober 17-dikén ismét egy ülést tartott, melyben olly jóvállást terjesztett Lord Castlereagh ezen ház' elejébe: hogy haladék nélkül nevezzen ki egy Biztosságot, a végre, hogy ez a felső háznak a Királynét illető perlekedésben készült minden Jegyzőkönyveit 's a Királyné ellen intéztetett Billre nézve eddig folytatott minden Aktáit, vizsgálja-meg. A Parlamentum alsó háza a Ministernek ezen jóvállását legkissebb ellenmondás nélkül helybehagyta 's a Biztosság haladék nélkül kineveztetett.

Lord Russel olly kérelmet adott-be a Plymouthi lakosok' nevében az alsó ház' elejébe: hogy ez, a Királyné ellen intéztetett Billt, ha a felső házban meg-erősítettetni találna, ne fogadja-el. Maga a nevezett Lord is pártját fogta ezen kérelemnek, 's jóvállotta az alsó ház' tagjainak, hogy tellyesítsék azt a mit a Plymouthiak kérnek.

A felső házban még mind foly a Királyné' részéről eléállittatott tanuknak kikérdeztetése. Lord Liverpool és a Fő Cancellarius kinyilatkoztatták, hogy illendő lenne az úgynevezett Májlandi biztosság' tagjainak is, kik a Királyné' pártfogóji által igen keményen vádoltatnak, megengedni, hogy magok' mentésére a rostély' elejébe eléállhassanak. Rastelli nevű Kurir, kit a Királyné' Védője 's egyéb pártfogóji ezen Májlandi Biztosság' Ágensének mondanak lenni, 's ki a perlekedés' első részében a Királyné' ellen eléállott tanuk között hasonlóképpen eléállván, ő Felsége ellen bizonyított - most, midőn a Királyné' Prokurátora Brougham Ur, azt kíváná, hogy másodszeri kiker-

deztetésre ismét eléállítottassék, éppen itthon nem lévén, heves vetekedésekre szolgáltatott itthonnemléte miatt alkalmatosságot. — Lord Carnarvon úgy ítélte, hogy ezen tanunak Angliából éppen most lett elküldtetése a' Királyné' ügyére nézve igen ártalmas volna — melyre nézve jóvállotta ezen Lord, hogy az ő Felsége ellen intéztetett Billnek másodszori felolvastatását 6 hónapokig halasztás- el (melly annyit tenne, hogy ezen kedvetlen perlekedést egészen nyomják-el, vagy szakasztás félbe) — Ezen kérdésnek vitatása az Oktober' 14-dikén tartatott ülésben másod versben is fennforgott: hanem Brougham 's a' Királyné' több Védője, mind megegyezvén végezetre abban, hogy Rastelli nélkül is folytathatják a' Királyné' védelmezését — így osztán Lord Carnarvon is visszavette jóvállását 's a' Királyné' részén lévő tanuknak kikérdeztetése tovább is folytattatott.

Oktober' 16-dikán olly megjegyzést terjesztett Brougham a' felső ház' elejébe: Hogy minekelőtte a' Királyné' ellen való perlekedés tovább folytattathatna, előbb elmulthatatlanul tudni kellene, hogy ki az a' rész (Pars), ki a' Királynét törvényesen üldözi? Míg ez nem tudatik, addig lehetetlen tovább folytatni a' pert. — A' Fő Cancellarius nagy illetlenségnek találta lenni: hogy ezen megjegyzés éppen most tétetik, mikor már a' Királyné' ellen eléállott tanuk kikérdezdetek, 's már az ő Felsége' pártfogására eléállott tanuknak kikérdeztetése folytattatik. Minister Liverpool pedig illy magyarázattal felelt a' Brougham' megjegyzésére: — „Ö (Lord Liverpool), mint Minister, tulajdon személyében és tulajdon felelete alatt adta által a' Parlamentum' felső házának ezen Billt; ezen ház annak mását (copiáját), a' Királynénak kezébe küldötte, 's

a' Közönséges Prokurátornak' megparancsolta, hogy azon vádolási pontokat, melyek ezen Billnek első részében találtnak, Prokurátori módon sürgesse, vagy vitassa. Így 'hát elejétől fogva tudva volt az üldöző rész, 's nagyon csudálkozni lehet azon, hogy egy ilyen hátráltató megjegyzés, most és nem régebben, 's nem a' maga' idejében tétetett.“ — A' tanuk' kikérdeztetése ezen magyarázat után tovább folytattatott.

Londonban számos könyvnyomtatók és betűszedők is köszöntő irást adtak által a' Királynénak.

Némelly Ánglus Ujságleveleket Németek is olly hirt terjesztvén-el a' 90-dik Ánglus Regementről, hogy Plymouthban, midőn hajóra akarták ültetni, hogy a' Középtengerre küldjék, politikai okoktól indittatván nem engedelmeskedett volna, erre a' nevezett Regement' 10 Kompániájának öregebb emberei illy megczáfoló tudósítást hrdettettek - ki ugyancsak a' Plymouthi Ujságban tulajdon neveik' aláírásával: —“

„Plymouth Sept. 30-dikán 1820-ban. Mi kedvetlenséggel olvastuk a' Plymouthi Ujságban azon Czikkelyt, melyben a' mondatott, hogy az itt lévő örseregénél valami inquisitio történt volna bizonyos Kinyilatkoztatásért, mellyet a' 90-dik Regement a' nemzet' előtt most folyó 's a' Királynét és a' nemzetet érdeklő politikai tárgyra nézve tett volna. Mi, a' nevezett Regementbéli Kompániák' idősb emberei, vizsgálódó (inquiráló) biztosság' elejébe állittattunk ugyan; de meghatározott módon erősitjük, 's kérjük is az Ujságíró, hogy hirdesse - ki: hogy ezen vizsgálódásnak semmi politikai tárgya nem volt. Mi katonák vagyunk 's a' mennyiben erőnktől függ, ezen karakterünket fenn is akarjuk tartani; mint

katonák érezzük mi azt, hogy nekünk sem a Királyné ügyéhez sem egyéb politikai állapothoz semmi közünk nincsen. Mi elköteleztünk Királyunk 's Hazánk' oltalmazására, 's ezt megtenni elhatároztuk magunkat, valameddig élünk. A' mi éppen most végzett hosszú útozásunk alatt külömbkülömb próbák tétettek kötelességünk mellől való elcsábításunkra: de olly szerencsések vagyunk, hogy elmondhatjuk, hogy mind ezek a' próbatételek egészszen hajótörést szenvedtek. Ha el talál jöni az az idő, hogy hazánk' ellenségeinek a' földhöz való verésére meghivattassunk, bizonyosok vagyunk azeránt, hogy meg fogjuk mutatni nemzetünknek, hogy, mi mint jó katonák, élni halni tudunk. Ki kell kinyilt szívvél nyilatkoztatnunk, hogy mi azokat, kik bennünket megtántoritani iparkodnak, mint hazánk' ellenségeit úgy nézzük. Most azon ponton állunk, hogy a' Középtenger felé el-evezzünk, a' hova mi örömmel el is fogunk evezni. Csak abban az esetben hagy-nók ide hazánkat kedvetlenséggel, ha at-tól kellene félnünk, hogy hazánk'fiaiban uralkodhatott reánk nézve ez a' Britannus katonát megbecstelenítő gyanakodás. Az alolirtak között csak egy sincsen, a' ki ezen Regementben már tiz vagy husz esztendőktől fogva nem szolgált volna; mi ebben minnyájan jól esmertetünk, 's kezesei lehetünk fegyveres társainknak a' Király eránt viseltető hüségekért. Az eránt se' kételkedhetünk, hogy tisztjeink ezen erősítésünket a' magok becsületekre, 's katonatársaink esküvéssek által, meg nem erőssitenénk, ha a' szükség úgy kívánná. Az Ujságíró Ur meg fog bocsátani azon ügyetlen irásmódért, mellyel ezen levél irattathatott, minket pedig egyéberánt olly reménség táplál, hogy gyönyörüséggel meg fogja belölle esmérni a' világ, hogy melly

nagy elevenséggel kívánunk mi, a' közön-ség' szemei előtt annak látszani, a' mik valósággal vagyunk, tudniillik, jó, hüséges, és kötelességeinket tellyesítő katonáknak." — (Itt az aláírások találatnak, tudniillik mind a' 10 Kompániából egy-egy öregebb katoná). —

Frantzia Ország.

Gróf Galanthai Esterházy József Cs. K. Valóságos Camerarius Ur, a' kit Austriai Császár és Király ö Felsége a' végre Párisba küldött, hogy a' Királynak és Fami-liájának a' K. Herczegné' Berryne' szülésére nézve szerencsétető köszöntést vigyen, az ö Cs. K. Felsége' irásának különös audientzián való általadására Oktober' 19-dikén volt szerencséje. Az ott lévő Cs. K. rendkívül való meghatalmazott Minister Báró Vincent Ur által vezetett-be elébb a' Király ö Felségéhez, 's azután a' Királyi familia' tagjaihoz.

Az a' Bayard nevű aszszony, a' ki magát a' Bordeauxi kis Princznek Dajkál elkötelezvéen arra már fel is vétetett vala, hanem valamelly egésségtelenkedés miatt, mellyet mint gondolják, talám igen könnyen felinduló természete okozhatott néki, hivatalát nem folytathatván, Oktober' 18-dikán oda hagyta a' Thüillériát 's férjével együtt, a' ki Armentieresi Notárius, ezen városba vissza utazott. A' Párisi Monitör ezen alkalmatossággal újabban megjegyzi, hogy ez az a' Bayard, a' ki azon időben mikor a' Király G e n t b e n volt, oda 500,000 Frankot vitt részszerént a' maga részszerént az Armentieresi lakosok' nevében ö F.gének. Ezt, Monsieur, a' Király' testvére, mostanában drága brillantos emlékeztető pénzel ajándékozta-meg, melyre a' Bordeauxi kis Herczeg' hajszájai közzülis oda alkalmaztatva vagy-nak néhányak.

A' Bayonnében lakó Portugallus Consul a' Párisban lévő Portugallus Követ Marquis Marialva parancsolatjára kihirdettette, hogy ő egy Frantzia hajónak se' adhat passust arra, hogy valamely Portugallus kikötőhelybe bevezzen. — Hasonló parancsolatot hirdettetett ki Havrében is az ott lakó Portugallus Consul.

A' Rochellei Ujságban illy tudósítás találtatik: — „Mi sietünk örvandve kihirdetni, hogy egy ifjú Frantzia útas, a' volt Ministernek Gróf Mollieu Urnak valami rokona olly szerencsés, hogy Afrikában a' Niger mellyékén egész Tombuktu városáig eljutott. A' familiája ezen napokban levelet kapott tőle, melyben jelenti, hogy ezen híres városba, melyet előtte egy Európai ember se' láthatott, szerencsésen megérkezett legyen. Mungo Park nevű Anglus, mint tudva van, két versben tett hasonló próbát, de mind annyiszor füstbe ment iparkodása, 's a' nélkül vesztette el életét, hogy Tombuktut láthatta volna.

P r u s z s z i a.

Köln városában nagyon gyalázatos lopást követett el valami gaz ember, a' ki Oktober' 19-dikére virradó éjjel, mint az ott lévő Igasság' Cancellariája kihirdettette, a' Sz. Három Királyok' erekjéjének ládáját kiprédálta. 's ekképpen olly dolgokra tette vakmerő mérész kezeit, a' mellyek, ha a' religiói tekintetbe nem vétetnek is, csak mint a' régiség' és mesterség' ritkaságaik, minden efféléknek esmerőji által nagyon becsültetnek. Az erekjék 15 darabból állanak. Az említett hirdetésben fel van téve az ellopatott darabok' listroma.

T ö r ö k B i r o d a l o m.

Az Olasz Ujságlevelekben illy tudósítás jött ki a' Janinai Paschának, Ali-nak, újabb környülállásairól: —

„A' Török sergek, mellyek Benátot reárohanás által akarták elfoglalni, ezen próbatételjében szerencsétlenek voltak, és, mint mondják, vissza veretettek. Ali Pascha azon 1500 emberekkel, kik magokat a' jó fizettetésért hozzá csatolták, a' Tepeleni nagy és erős fellegrvárban, melybe magát 's kincseit bezárta, még mind vakmerő módon oltalmazta magát. Az az új Pascha, a' ki ő helyébe Janinába hement, a' lakosokat majd mind kikergette onnét, azért, hogy sergeinek alkalmasabb lakások legyen. Ali szüntelen ágyuztat a' Tepeleni bástyákról Janina városára, a' mellynek már, részint ezen ágyuztatás részint pedig azon égés miatt, mellyet Ali az által okozott, hogy onnét lett kimenetelekor a' maga lakó házait felgyujtatta, legalább kétharmad része pusztává lett. Még ma is azt hiszik sokak, hogy Ali magát, elebb meg fogja életétől fosztani, mint feladni. — Prevesában szörnyű zürzavaros fejtelenség uralkodott akkortájbán, mikor ebből Ali kiment 's az új Török Pascha oda beszállott. A' Keresztény lakosok, kik az Anglus Consulnak eltávozása után egészen magokra hagyattattak olly állapotra jutottak vala, hogy vagyonaikat életjékk' együtt elveszessék, 's megmenekedhetéseket egyedül az ott levő Austriai Consulnak Inchiostrin Urnak köszönik, a' ki nem csak Ali Paschánál, hanem ennek eltávozása 's a' Törököknek beszállása után, a' Török Vezéreknél is, hathatósan pártjokat fogta.

▲ Marhahúsnak fontja, Bécsben, Novemberre (ezüstben) 7 krajczárra határozottatott

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Elegyes Dolgok.

„Még az 1813-dik esztendőben, így szoll a' Bécsi Udvari Ujság' Redaktora, adatott-ki ezen Ujságban az a' tudósítás, hogy egy Magyar feltalálta volna annak lehetséges voltát: Hogy valamelly folyó vízben, tóban, vagy tengerben, csaknem minden mélységre, miképpen lehessen lemenni, a' vizek' fenekén ide 's tova jár-kálni, kézzel lábbal szabadon dolgozni, a' víz' színültre minden mások' segedelme nélkül ismét fel jöni, vagy a' vízben tet-zésszerént való állást venni, 's ekképpen egész napokat, egyvégtiben, 's minden megerőltetés nélkül a' víz alatt tölte-ni. —

„Ha ezen makhina' feltalálója, mely-nek ő Delphin nevet adott, ezt, más efféle találmányokkal összehasonlitja, gon-dolja, hogy az övé, a' másokét, követ-kező tekintetekben mulja fellyül: — 1) Az öszszenyomult levegőnek vagy pedig az embert körül vevő víznek terhét kiál-lani, minden egyéb féle buvárharangok-ban felettebb bajos, 's igen nagy mélység-ben lehetetlen is: az ő makhinájában pe-dig sem a' levegőnek sem a' víznek nyo-mását, vagy terhét, nem lehet érezni — 2) A' közönséges buvárharangokba a' le-vegő hevés idő alatt beszivódik 's eszse-rént megpestisesedik, sőt még a' legújab-ban feltaláltatott buvárharangokban is, mellyekbe a' friss levegő, szivattyú által szivattatik-be, megveszedelmesedik ezen levegő, minthogy ennek az az asoticus neme, a' mivé a' külső levegőt, a' lehellés-sel való beszivódás, átalváltoztatja, vagy felosztja, mindenkor fennlebeg, ha a' más része, tudniillik a' Szón-alak, a' maga ne-hézsége miatt fenékre szállván a' friss le-

vegőnek beszivattatása által, mint a' ha-rang' lyukához legközelebb találtató rész, kinyomattatik is: midőn ellenben a' Del-phinből a' friss levegő soha ki nem mehet — 3) A' közönséges buvárharan-gob csak úgy mozgattathatnak, ha bizo-nyos jeladásra, felülről, kötél segedelmé-vel, egy helyről más helyre tétetődnek, elé 's hátra felé ekképpen vonczoltatnak, 's végezetre ki is huzattatnak: az ő Del-phinje ellenben minden mozdulást, jobb-ra balra, fel 's alá, az embernek tettése szerént teszen. — 4) A' kívülről való se-gedelemnek szükséges volta oly nagyon megdrágítja a' közönséges buvárharangok-kal való munkálódást, hogy a' Dublin városánál lévő illy buvárharang több ezer font Sterlingekbe került, midőn az ő kö-zönséges buvárkodási mélységekben hasz-náltatható Delphinnyének megkészítettésé-re, 100 font Sterlingeknél több nem ki-vántatik, 's két ember minden lehető eset-béli bátorságra nézve elégséges hozzá. Azt is megjegyzi ezen Delphinnek feltalálója, hogy valamint az egyéb buvárharangoknak a' víz alatt való épületeknél hasznát lehet az által venni, hogy azok által víztől üres helyet nyerni, 's ha a' szükség úgy ki-vánnya, a' víznek homályosságát is meg-világosítani lehet: úgy a' Delphin alatt is, éppen mint a' buvárharang alatt látni le-het, a' mennyire tudniillik a' víznek za-varossága a' szabad szemmel való látást meg nem gátolja. —

„Ezen találmánynak céljai volnának, hogy a' megfeneklett hajókhöz tökélette-sebb segedelemmel lehessen lenni, mint eddig; hogy az illy hajót 's egyéb va-gyont a' vízből ki lehessen venni; hogy a' történettől függő kalárizshalászásnak meg-határozott régulák és bátorság szerzettet-

hessék; hogy a' borostyánkő (succinum electricum) - padokat a' tengerben jobban használni, 's a' csiganemek' külömbkülömb-féleségét szaporítani, és hogy talám a' vizek' örvényeiben egyéb természeti esmeretlen kincsekre találni, lehessen. Idővel még egyéb hasznokra is vezérelheti az embert ezen találmány' segédelmével az elmésség és tapasztalás.

Ezen Delphinnel a' mult Oktober' 1-ső napján a' Bécsi Práterben lévő Cs. K. Katonai uszászgyakorló helyen számos nagy méltóságú 's egyéb megkülömböztetett személyeknek, kik közt Gróf Galanthai Eszterházy József Ur ö Excellentziája, Cs. K. Valóságos Kamarás Ur Nemes Ságódi Svetics Jákob, Valóságos Cs. K. Kamarás Ur 's Udvari Titoknok Gróf Ghymeszi Torgács Ferencz Urak, és Griffits Julius nevű Anglus tudós neveztetnek, jelenlétekben próbát tettek. A' Találónak szolgálja a' legnagyobb mélységnek, a' melly ezen helyen 24 lábnyomnyi, fenekére leszálván a' Delphinnel, az uszó oskolának egész kerületét körül járta a' víz alatt, 's a' Találó Ur annak megmutatására, hogy szükségben világosságra is szert lehet a' víz alatt tenni, egy lámpást a' vízbe lebocsátott 's azt abból, jó darab időmulva, égve huzta-ki. A' vízbe lett bemenés után valami egy órányi idő mulva, de ekkor se' azért, mint ha levegő' dolgában fogyatkozása lett volna, mivel ez soha ki nem maradhat, hanem, minekutánna a' nézők megújítva kinyilatkoztatták, hogy a' próbátételleg meg vagynak elégedve, 's csak

ezeknek kívánságára, feljött a' víz' fenekéről az említett szolga a' Delphinnel annak színültére; és ámbár hogy a' kézmíves mester' munkájában, a' ki ezen Delphint készítette, még azok a' tökéletességek, mellyeket a' Találó Ur annak adni tudna, nem mind találtatnak-fel, csak ugyan így is tellyesen elégtétetődött a' várokozásnak, 's a' feltett Problema egészen megfejtetett. —

„Feltalálója ezen alkotmánynak a' Brunsvik Grófi Familia' Futaki és Cserevicsi Uradalmainak Fiskálisa, a' már több írásairól esmeretes Farkasfalvai Nemes Farkas Ferencz Ur, kihez, ha valaki tölle valami felől tudakozódni akarna, Budán's Cserevicsen által, Futakra utasithatja levelét.“

V e l e n c z e.

Renát ö Császári Királyi Fő Hercegsége, a' Lombard - Velencei Vice-Király, Oktober' 22-dikén, élete' kedves párjával együtt szerencsésen megérkezett Velence városába, 's megérkezésével egyenesen a' S. Márkus' templomába ment, a' hol Te Deum éneklés tartatott, 's azután lakó házába menvén 's annak folyásójára kiállván, az öszszegyülekezett sokaság által, szíves örvendezéssel köszöntetett, 's ezen örvendező tiszteltetés azon estve a' szépen kivilágosított theatromon is megújittatott, a' hol ö Császári Fő Hercegsége és a' Fő Herczegné megjelenvén a' játék' végéig megmaradtak.

Redaktor: Pánczél Dániel; nyomtatja Nemes Stöckholzer Hirschfeld Felix.

(Ober - Passauer - Hof Nro. 396.)